

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 439
van **YASMINE KHERBACHE**
datum: 10 april 2018

aan **JO VANDEURZEN**
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden - Stand van zaken (2)

Ter opvolging van mijn schriftelijke vraag nr. 180 die ik op 13 december 2017 indiende betreffende de dienstverlening aan (geradicaliseerde) gedetineerden heb ik volgende bijkomende vragen.

1. De minister verklaarde het volgende: "Zoals in het decreet en het bijhorende uitvoeringsbesluit is voorzien, heeft elke gevangenis een beleidsteam dat verantwoordelijk is voor het beleid betreffende de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Het beleidsteam bestaat uit de beleidscoördinator en vertegenwoordigers van de actoren. De gevangenisdirectie wordt eveneens uitgenodigd om deel uit te maken van het beleidsteam. Per inrichting worden prioriteiten, doelstellingen en acties vastgelegd in actieplannen. In 2018 zullen nieuwe actieplannen per gevangenis worden opgemaakt." Ook verwijst de minister naar het behoeftenonderzoek dat gevoerd is in de gevangenis van Antwerpen.
 - a) Kan de minister aantonen, per gevangenis, welke prioriteiten, doelstellingen en acties elke gevangenis individueel opneemt in het kader van disengagement of het tegengaan van radicalisering? Of kan de minister als bijlage de jaarplannen van de gevangenissen toevoegen sinds 2015?
 - b) Met het project 'Brug Binnen Buiten' in de gevangenis van Antwerpen worden gedetineerden ondersteund door vrijwilligers in de moeilijke overgangperiode die ze doormaken bij hun vrijlating. De minister zegt dat dit project momenteel een reguliere opdracht betreft en er is aan alle centra algemeen welzijnswerk (CAW's) uitdrukkelijk gevraagd om de expertise uit het project en bij het CAW Antwerpen, ook te vertalen naar de eigen werking.

Kan de minister aantonen per gevangenis in Vlaanderen hoe dit project in het reguliere aanbod van de hulp- en dienstverlening is geïncorporeerd?
2. Indien gedetineerden vrijkomen zonder probatievoorwaarden, kunnen zij hun begeleiding die ze krijgen via de hulp- en dienstverleningsdiensten in de gevangenis ook nadien voortzetten aangezien het hier meestal organisaties betreft die ook toegankelijk zijn voor 'vrije burgers'.
 - a) Wordt gemonitord hoeveel gedetineerden deze dienstverlening voortzetten na de detentie?

- b) Wordt de informatie van het gedetineerdenopvolgsysteem (GOS) of van de eigen ontwikkelde systemen dan doorgegeven aan de hulp- en dienstverleningsorganisaties buiten de gevangenis om opvolging te verzekeren?
3. In de Vlaamse gevangenissen werken 9 medewerkers (voltijdsequivalenten) van centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg). Uit onderzoek van UGent blijkt dat 1 op 2 van gedetineerden nood heeft aan psychosociale begeleiding. Indien gedetineerden een hulpvraag hebben, wordt er volgens het cgg voor bijna 50% van de aanvragen voorzien in een eerste contact binnen de week.
- a) Kan de minister dit bevestigen?
 - b) Hoeveel aanvragen worden binnen de week beantwoord met een eerste contact? Wat houdt dit eerste contact in?
 - c) Hoeveel aanvragen leiden, procentueel, tot een eerste contactopname binnen de maand?

ANTWOORD

op vraag nr. 439 van 10 april 2018

van **YASMINE KHERBACHE**

- 1a) In elke gevangenis is een 'basisaanbod' hulp- en dienstverlening uitgewerkt dat zijn rol vervult naar preventie van radicalisering. In de lijn van de RAN-aanbevelingen wordt vooral ingezet op het aansluiten van de doelgroep van gedetineerden en geïnterneerden gekend omwille van een radicaliseringsproblematiek en van gedetineerden en geïnterneerden die kwetsbaar zijn voor radicalisering bij het reguliere hulp- en dienstverleningsaanbod. Bij elke beleidscoördinator en beleidsteam was er de voorbije periode aandacht voor de aanpak radicalisering in de gevangenis. In de gevangenis van Hasselt werd in het actieplan 2016-2018 specifiek een doelstelling opgenomen om een aanbod hulp- en dienstverlening te organiseren in functie van de mogelijkheden voor de gedetineerden op de Deradex.

De aanpak van gewelddadig extremisme werd opgenomen in het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2015-2020. Er werd en wordt in deze periode prioritair ingezet op het verhogen van de expertise van de lokale hulp- en dienstverleners. Daarnaast worden ook bovenlokaal acties ondernomen met betrekking tot deze problematiek. Er werd ingezet op het verhogen van de expertise door experts te bevragen, door het inventariseren van informatie ter ondersteuning van het beleid, door opleidingen te organiseren, samenwerkingsafspraken zowel met DG EPI, de justitiehuisen en met andere actoren, door preventieve initiatieven te nemen, geïndividualiseerde trajecten met oog op disengagement en re-integratie op te starten.

In het kader van deze laatste actie zijn er in 2016 twee consultants voor de aanpak van de radicalisering in de gevangnissen gestart, die ondersteunend aan de diensten van DG EPI werkzaam in de gevangnissen en andere diensten hulp- en dienstverlening in de gevangnissen intensieve trajecten aangaan met gedetineerden. Op datum van 1 juni 2018 zijn deze consultants actief in de gevangnissen van Hasselt, Brugge, Antwerpen, Gent, Oudenaarde en Beveren en geven daarnaast consult aan ander hulpverleners.

- 1b) In CAW Antwerpen wordt het project Brug Binnen Buiten in de reguliere werking opgenomen. In CAW De Kempen is geopteerd om een vrijwilligerswerking gericht naar gedetineerden die uitstromen uit de gevangenis, op te starten. CAW Oost-Vlaanderen heeft beslist om op basis van de buddywerking die bestond voor vluchtelingen ook een buddywerking te starten voor gedetineerden. In andere centra wordt op dit ogenblik de bespreking en het verkennen van de mogelijkheden opgenomen.
- 2a) Uiteraard krijgt de verderzetting van lopende trajecten bij de overgang buiten-binnen-buiten de nodige aandacht bij de afzonderlijke betrokken hulp- en dienstverlenende organisaties en maakt het verzekeren van de continuïteit in de hulp- en dienstverlening een onderdeel uit van het kwaliteitsbeleid. Gedetineerden die vrijwillig gebruik maken van het hulp- en dienstverleningsaanbod worden gestimuleerd dit verder op te nemen na de detentieperiode. Eénmaal men in vrijheid is en een straf heeft uitgezeten wordt men als vrije burger beschouwd, ook in de registratie van de hulp- en dienstverlening en is het registreren van een voormalige veroordeling niet mogelijk. Opvolging van de hulp- en of dienstverlening waarop de gedetineerden een beroep doet wordt bovendien bemoeilijkt doordat de gedetineerden niet noodzakelijk in de gevangenis verblijven in de regio waar zij zich na detentie gaan vestigen. Bij vrijwillige hulpverlening is het

maar mogelijk gegevens door te geven met uitdrukkelijke medewerking en toestemming van de gedetineerde. Voor de registratie binnen de hulp- en dienstverlening moet dus verwezen worden naar het reguliere sectorale wettelijk kader.

Voor het algemeen welzijnswerk wordt gemonitord welke ex-gedetineerden verder worden opgevolgd als de continuïteit verzekerd wordt door de deelwerking justitieel welzijnswerk naar een andere deelwerking van het CAW. Uiteraard kan een cliënt zelf kiezen of informatie wordt doorgegeven of niet. Dit gebeurt wanneer dit relevant is voor de verdere hulpverlening na vrijlating.

De VDAB neemt geen monitoring op. Een ex-gedetineerde maakt gebruik van het reguliere VDAB-aanbod. Na vrijlating houdt men geen informatie bij over het detentieverleden. Ze brengen wel de competenties, talenten en drempels in kaart om een aanbod op maat te kunnen realiseren voor de werkzoekende.

Bij ontslag uit de gevangenis kan een ex-gedetineerde persoon met een (vermoeden van) handicap ondersteuning krijgen binnen het reguliere financieringskader van het VAPH. Hierbij wordt een eerdere veroordeling niet geregistreerd.

De Rode Antraciet vzw heeft geen opdracht buiten de muren. Toch onderneemt deze organisatie tijdens detentie actief stappen om gedetineerden door te verwijzen naar aansluitend vrijetijdsaanbod (sport en cultuur). Zij zetten desgewenst al stappen om dergelijke trajecten te faciliteren en op te starten vanuit detentie.

Dit geldt ook voor het Vlaams Ondersteuningscentrum voor Volwassenenonderwijs (VOCVO) dat onderwijscoördinatoren in de gevangnissen inzet. Er wordt conform de geldende regelgeving geen enkele impliciete of expliciete informatie van gerechtelijke of strafrechtelijke aard genoteerd. Hierdoor is het onmogelijk monitoring te doen van de verderzetting van onderwijstrajecten na detentie.

Wat de CGG-hulpverlening betreft, is het belangrijk om te wijzen op het onderscheid tussen CGG-hulpverlening zoals bepaald binnen probatievoorwaarden en CGG-hulpverlening in detentie. Deze laatstgenoemde hulpverlening kan niet opgelegd worden door justitie, maar wordt – net zoals de rest van de hulp- en dienstverlening tijdens detentie – op vrijwillige basis aangeboden op vraag van de gedetineerde (eventueel via doorverwijzing van één van de betrokken partners, zoals justitieel welzijnswerk of PSD).

De CGG werken met een eigen Elektronisch Patiëntendossier (EPD) waarin alle voor het behandeltraject relevante informatie op patiëntniveau wordt geregistreerd onder de geldende wettelijke voorwaarden. Vanuit dit EPD kan worden gemonitord hoeveel gedetineerden gebruik maken van de CGG-hulpverlening in detentie en hoeveel vrije burgers (inclusief ex-gedetineerden) CGG zorg aangeboden krijgen. Enkel op individueel casusniveau wordt CGG-intern gemonitord of éénzelfde patiënt zijn behandeling continueert na strafeinde.

De consultants in de aanpak van radicalisering in de gevangenis hebben in hun benadering bijzondere aandacht voor de opvolging van de begeleiding en de overdracht aan andere diensten. De opvolging van ex-gedetineerden gekend omwille van extremistische radicaliseringsproblematiek gebeurt door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten via de gemeenschappelijke gegevensdatabank en de gemeenschappelijke gegevensdatabank Foreign Terrorist Fighters. De burgemeester kan beschikken over de inlichtingenfiche zoals opgenomen in de gemeenschappelijke databanken FTF en haatpredikers en kan de socio-preventieve actoren uitnodigen in een LIVC met het oog op het uitwerken van een disengagementstraject. Van zodra duidelijk is waar de gedetineerde zich na detentie zal vestigen, en dit is niet altijd in de plaats van herkomst, nemen de consultants contact op met het LIVC.

- 2b) Sinds 2016, na de opstart van het WE-dossier van het algemeen welzijnswerk, wordt het gedetineerdenopvolgsysteem (GOS) enkel nog wordt gebruikt i.f.v. de praktische organisatie en bevat geen persoonlijk dossier. De hulp- en dienstverleners binnen de gevangensmuren gebruiken hun eigen registratiesystemen voor het doorgeven van informatie aan hulp- en dienstverleners buiten de muren in functie van een verdere opvolging, mits toestemming van de betrokken gedetineerde en steeds in functie van de trajecten die hij/zij volgt.

De gedetineerde kan ook een uittreksel vragen uit het systeem (GOS of de eigen systemen van de partners). Hij of zij kan deze informatie altijd zelf doorgeven aan een hulp- en dienstverlener buiten de muren.

VDAB vormt hierop een uitzondering. Zij mogen uit hun eigen systeem geen informatie doorgeven aan de hulp- en dienstverlenende instanties buiten de gevangenis ten gevolge van de strikte privacyregelgeving.

3abc)

Er zijn tien Centra Geestelijke Gezondheidszorg die een forensisch team hebben. Zij bieden hulpverlening aan gedetineerden en ex-gedetineerden (zowel binnen als buiten de gevangenis) en aan seksuele delinquenten (enkel buiten de gevangenis). In totaal staan 38 medewerkers in voor deze cliëntenwerking binnen de forensische zorg. Vanuit de personeelslijsten van de CGG hebben wij zicht op het totaal aantal VTE dat in de CGG tewerkgesteld is voor forensische zorg.

Wat betreft de eerste contactname na aanmelding stellen we op basis van cijfers uit het elektronisch patiëntendossier voor het jaar 2016 (voor gedetineerden) vast dat in 35% van de gevallen een eerste face-to-face gesprek plaatsvindt binnen de week na de aanmelding. Na 1 week tot 1 maand is voor een bijkomende 37% van de aanvragen face-to-face contact opgenomen. In totaal is er dus in 72% van de gevallen binnen de maand een eerste face-to-face contact.